

Stockholm 2024-12-17

Dnr U2024/02201

Yttrande över En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet

Inledning

Sveriges Skolledare välkomnar den översyn av krisregleringen som genomförs. De senaste årens händelser har tydliggjort behovet av en krisreglering som är i takt med sin tid och speglar dagens skolväsende och de värderingar som ligger till grund för arbetet.

Förbundet vill särskilt framhålla vikten av att barn och elever får vistas i förskola och skola för sin egen skull, för sin hälsa och sitt välmående. Att regleringen vilar på denna utgångspunkt är mycket klokt.

Sveriges Skolledares synpunkter på förslagen

Förbundet kommenterar de förslag som är relevanta för förbundets medlemmar och den verksamhet som de ansvarar för.

Förslag 5.1 En tydlig och modern förordning

Utredaren föreslår att en ny förordning om verksamheter på skolområdet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap ska ersätta nuvarande bestämmelser på området. Den nya förordningen ska omfatta samtliga huvudmän inom skolområdet.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Det har varit otillfredsställande och otydligt att inte alla huvudmän omfattats av samma reglering. De föreslagna skrivningarna ger betydligt bättre förutsättningar för samtliga huvudmän.

Förslag 5.2.1 Förordningen ska tillämpas vid höjd beredskap

Utredaren föreslår att begreppen krig och krigsfara som används i de nuvarande förordningarna ersätts med begreppet höjd beredskap.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

Förslag 5.2.2 Förordningen ska tillämpas vid fredstida krissituationer

Sveriges Skolledare

Box 3266, 103 65 Stockholm | Vasagatan 48, Stockholm | 08-567 062 00
www.sverigesskolledare.se | Org. nr 802540-9601

Utredaren föreslår att förordningen ska tillämpas även vid fredstida krissituationer.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

Förslag 6.3.1 Ett generellt bemyndigande

Utredaren föreslår att ett nytt bemyndigande införs som ger regeringen möjlighet att meddela generellt föreskrifter rörande samtliga huvudmäns uppgifter vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Förslag 6.3.2 Tillfällig stängning av verksamheter vid fredstida krissituationer

Utredaren föreslår införandet av ett nytt bemyndigande som ger regeringen möjlighet att vid fredstida krissituationer meddela föreskrifter om att samtliga verksamheter på skolområdet ska stängas tillfälligt.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslagen. Under pandemin blev det tydligt att det svenska systemet med många självstyrande enheter lämpade sig dåligt för samordning under kris. I samband med utvärderingar av krisarbetet föreslog Sveriges Skolledare att staten i framtiden skulle kunna ta över som huvudman för skolan vid kriser för att säkra en mer likvärdig styrning. Ovanstående förslag är ett steg i den riktningen.

Förslag 7.1 Enskilda huvudmän ska omfattas av bestämmelser vid höjd beredskap

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Det är en nödvändig och efterfrågad anpassning till hur det nuvarande skolsystemet ser ut.

Förslag 7.2.2 Behov av omsorg ska anmälas

Utredaren föreslår att behov av omsorg för barn och elever vars vårdnadshavare har uppgifter i samhällsviktig verksamhet ska anmälas till huvudmannen och att intyg ska kunna visas upp.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Det är en välkommen uppstramning som innebär bättre vägledning för skolledare.

Förslag 7.3.1 Kommunen ska sörja för att alla skolpliktiga barn som vistas där får föreskriven utbildning

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Det är bra att det tydligt framgår att alla obligatoriska skolformer omfattas och att det kan handla om verksamhet i annan regi än kommunal.

Förslag 7.3.2 Avvikelse från föreskrifter för utbildning

Utredaren föreslår att bestämmelserna om att avvikelser från föreskrifter för utbildning får göras framöver även ska omfatta gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Sveriges Skolledare bifaller förslaget. Det är viktigt att även utbildningen i gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan kan fortsätta i så hög utsträckning som möjligt även vid krissituationer eller höjd beredskap. Detta kan underlättas av en större flexibilitet.

Förslag 7.3.3 En möjlighet att övergå till fjärr- och distansundervisning

Förslag 7.3.4 Särskilda bestämmelser och dess förhållande till fjärr- och distansundervisning

Utredaren föreslår att det ska införas en ny bestämmelse som möjliggör såväl fjärr- som distansundervisning under höjd beredskap och att vissa avsteg då kan få göras från de ordinarie bestämmelserna om sådan undervisning. Avsteg gällande bestämmelser om tillhandahållande av skolmåltider ska dock inte få göras.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslagen.

Förslag 7.5.1 Samtliga skolverksamheter ska ha en plan för verksamheten inför och vid höjd beredskap

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Förbundet vill samtidigt uppmärksamma regeringen på att våra undersökningar visar att det förekommer att lokala krisplaner inte omfattar cheferna. Att inte erkänna den unika roll och kompetens som skolledarna har och säkerställa att även dessa omhändertas i krisplaneringen är ett misstag som riskerar att leda till en sämre fungerande verksamhet.

Förslag 7.6 Ett samordningsansvar för kommunerna

Utredaren föreslår en ny bestämmelse som ålägger kommunerna ett samordningsansvar inom sitt geografiska område för kommunikation och information beträffande verksamheter på skolområdet.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

Förslag 7.7 Resurser ska inte kunna tas från kommunens gymnasieskola och vuxenutbildning

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

Förslagen 8.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3, 8.3.4, 8.3.5, 8.4, 8.5, och 8.6 om en motsvarande reglering för verksamheter på skolområdet vid fredstida krissituationer

Utredaren föreslår att motsvarande regleringar ska gälla även vid fredstida krissituationer.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslagen.

Förslag 9 Ett nytt begrepp ska införas i skollagen

Utredaren föreslås införandet av begreppet allvarliga störningar av lokal art, i skollagen. Begreppet innefattar situationer som inte är så allvarliga att de når upp till definitionen av en fredstida krissituation, men ändå påverkar skolhuvudmäns möjligheter att bedriva undervisning i lokalerna.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget. Det kan med stor sannolikhet inträffa lokala störningar som på samma sätt som krissituationer och höjd beredskap, påverkar en skolas funktionssätt. Genom att införa dessa skrivningar i skollagen ger man skolhuvudmän och rektorer vägledning och bättre förutsättningar att fatta beslut.

Förslag 9.2.1, 9.2.2 och 9.3.3 om allvarliga störningar av lokal art

Sveriges Skolledare tillstyrker förslagen.

Förslag 11 Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2026

Sveriges Skolledare har inget att anföra mot förslaget.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledare

Ann-Charlotte Gavelin Rydman
Förbundsordförande

Lena Linnerborg
Utbildningspolitisk chef